

Sygn. akt I ACz 1297/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 sierpnia 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wojciech Kościółek (spr.)

Sędziowie: SSA Hanna Nowicka de Poraj

SSA Barbara Górczanowska

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K., (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K., W. K., S. T.

o zapłatę

na skutek zażaleń strony pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K., pozwanej W. K. i pozwanego S. T.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 6 listopada 2015 roku, sygn. akt IX GNc 398/15

postanawia:

oddalić zażalenia.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Wojciech Kościółek SSA Barbara Górczanowska

Sygn. akt I ACz 1297/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił wniosek każdego z pozwanych o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty. W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że w dniu 14 września 2015 r. wydał w niniejszej sprawie nakaz zapłaty z weksla w postępowaniu nakazowym. Każdy z pozwanych w otwartym terminie wniósł zarzuty od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa oraz o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty. Pozwani nie opłacili zarzutów, wnosząc o zwolnienie od kosztów sądowych. Wnioski o zwolnienie od kosztów były obciążone brakami formalnymi, do usunięcia których pozwani zostali wezwani zarządzeniem z dnia 6 listopada 2015 r. Sąd Okręgowy uznał wnioski o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty za przedwczesne, wskazując, że z przepisu art. 492 § 3 k.p.c. wynika, że uprawnienie do żądania wstrzymania wykonania nakazu zapłaty służy pozwanemu w razie skutecznego wniesienia zarzutów, co następuje, gdy zostają one wniesione w przepisany terminie, nie zawierają braków formalnych i zostały należycie opłacone bądź strona skarżąca została zwolniona od obowiązku opłacenia zarzutów. Na obecnym etapie postępowania brak jest przesłanek do stwierdzenia skuteczności wniesienia zarzutów, ponieważ nie zostały one opłacone. Nie ma również podstaw do przyjęcia, że pozwani skutecznie wnieśli o zwolnienie ich od kosztów sądowych, ponieważ wnioski w tym przedmiocie obciążone były brakami formalnymi, do usunięcia których pozwani zostali wezwani pod rygorem zwrotu wniosków.

Zażalenie na to postanowienie wniosła strona pozwana (...) Sp. z o.o., zaskarżając je w całości i zarzucając mu naruszenie art. 492 § 3 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty z uwagi na jego przedwczesność, w sytuacji, w której strona pozwana wniosła zarzuty od nakazu zapłaty. Skarżąca wniosła o uchylene zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania z zażalenia od powoda na rzecz pozwanej.

W uzasadnieniu (...) Sp. z o.o. wskazała, że w dniu wydania postanowienia nie można było uznać, że zarzuty zostały wniesione nieskutecznie. Każde złożone do Sądu pismo jest skuteczne, a dopiero powstanie braków formalnych i ich nieuzupełnienie oznacza zwrot pisma i dopiero pismo zwrócone pozbawione jest wszystkich skutków prawnych związanych z jego wniesieniem. Wniosek o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty powinien być rozpatrywany niezależnie od procedury zwolnienia od kosztów, ponieważ możliwość takiego wstrzymania wykonania pojawia się w momencie wniesienia zarzutów, czyli ich fizycznego doręczenia Sądowi. Funkcją instytucji z art. 492 § 3 k.p.c. jest niezwłoczne wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty, którego wykonanie mogłoby wyrządzić szkodę pozwanemu, a jednocześnie podnoszone przez pozwanego zarzuty pozwalają przyjąć z pewną dozą prawdopodobieństwa, że roszczenie powodowi nie przysługuje. Uzależnienie możliwości wstrzymania wykonania nakazu zapłaty od uiszczenia opłaty od zarzutów albo zwolnienia pozwanego od kosztów sądowych może prowadzić do sytuacji, w której powód będzie miał możliwość prowadzenia egzekucji z majątku pozwanego przez dłuższy okres czasu, co narusza prawa pozwanego i sprawia, że ich ochrona przewidziana w art. 492 § 3 k.p.c. jest iluzoryczna. Przyjęta przez Sąd I instancji wykładnia tego przepisu narusza zasadę równości wobec prawa, ponieważ dyskryminuje osoby niezamożne, zmuszone do złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Powołując się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 kwietnia 2006 r., I ACa 775/05, skarżąca wskazała, że kwestionuje w niniejszej sprawie istnienie i ważność weksla, wobec czego nie powinny jej obciążać skutki materialne wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Zażalenia o tej samej treści wnieśli także pozwani W. K. i S. T..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Żadne z zażaleń nie zasługuje na uwzględnienie, choć podniesione w nich argumenty dotyczące błędnej wykładni pojęcia „wniesienia zarzutów” są trafne.

Art. 492 § 3 k.p.c. stanowi, że nakaz zapłaty wydany na podstawie weksla, warrantu, rewersu lub czeku staje się natychmiast wykonalny po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia. W razie wniesienia zarzutów sąd może na wniosek pozwanego wstrzymać wykonanie nakazu. Z kolei w myśl art. 130 § 3 k.p.c. jeżeli pismo zawierające braki formalne zostanie poprawione lub uzupełnione w terminie określonym w wezwaniu, wywołuje skutki od chwili jego wniesienia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy nieprawidłowo przyjął, że wnioski o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty są przedwczesne. Sam fakt, że zostały one złożone przez skarżących wraz z zarzutami od nakazu zapłaty, które zawierały wnioski o zwolnienie ich od kosztów sądowych, nie pozwala uznać, że nie doszło do skutecznego wniesienia zarzutów, co z kolei stanowi przesłankę zastosowania art. 492 § 3 k.p.c. Skoro bowiem pismo uzupełnione w terminie wywołuje skutki od chwili jego wniesienia, wydając zaskarżone postanowienie Sąd Okręgowy nie miał podstaw do stwierdzenia, że zarzuty nie zostały wniesione skutecznie ze względu na braki wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, a w konsekwencji brak opłaty od zarzutów. Trafnie bowiem wskazują skarżący, że taka interpretacja przepisu art. 492 § 3 k.p.c. prowadzi do pokrzywdzenia strony wnoszącej zarzuty i jednocześnie ubiegającej się o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty. Dopiero po upływie terminu na usunięcie braków formalnych można bowiem stwierdzić, czy zostały one usunięte, a w konsekwencji, czy pismo zostało złożone skutecznie. Wniosek o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty należało zatem rozpoznać merytorycznie. Wobec powyższego, jako że rozpoznanie wniosku nie wymagało prowadzenia postępowania dowodowego w całości, Sąd Apelacyjny postanowił rozpoznać wniosek samodzielnie, nie uchylając postanowienia i nie przekazując sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego natychmiastowa wykonalność nakazu zapłaty wydane na podstawie weksla, po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia, jest regułą i tylko w sytuacjach usprawiedliwionych charakterem zgłoszonych zarzutów uzasadnione jest wstrzymanie jego wykonania. Oznacza to, że nie można interpretować przesłanek zastosowania tej instytucji rozszerzająco. Ponieważ art. 492 § 3 k.p.c. nie zawiera żadnych merytorycznych przesłanek wstrzymania wykonalności nakazu zapłaty z weksla, Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że uzasadnione jest stosowanie w drodze analogii legis przesłanek zawieszenia rygoru natychmiastowej wykonalności wyroku zaocznego z art. 346 § 1 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 5 września 2012 r., I ACz 1249/12). Nakłada to na pozwanego obowiązek wykazania w treści zarzutów takich okoliczności faktycznych, które wystarczają do wyrażenia oceny, że nakaz został wydany niezasadnie i będzie uchylony albo też takich, z których w sposób jednoznaczny wynika, że na skutek wykonania nakazu pozwanemu zostanie wyrządzona niepowetowana szkoda, czyli taka, której nie będzie on mógł zrekompensować kosztem powoda w momencie, gdy nakaz zostanie uchylony, a powództwo oddalone, a to wobec złej kondycji finansowej przeciwnika procesowego (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 kwietnia 2013 r., I ACz 533/13, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 września 2012 r., I ACz 756/12). Z zarzutów i dołączonych do nich dowodów muszą zatem wynikać wskazane wyżej okoliczności uzasadniające bądź to niezasadność wydania nakazu, bądź złą sytuację majątkową powoda.

W ocenie Sądu Apelacyjnego żadne ze skarżących nie wypełniło opisanych wyżej wymagań. Obowiązek wykazania wskazanych okoliczności nie może sprowadzać się do niepopartych dowodami twierdzeń dotyczących niezasadności wydania nakazu ani tym bardziej trudnej sytuacji materialnej pozwanych.

Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentacji strony pozwanej (...) Sp. z o.o., że prowadzenie postępowania egzekucyjnego może sparaliżować działalność gospodarczą spółki. Strona nie wskazała bowiem, jakiego rodzaju działalność prowadzi ani jakimi środkami obraca. Nie wyjaśniła także w żaden sposób, na czym będzie polegała szkoda, która może powstać w wyniku niewstrzymania wykonania nakazu zapłaty. Sytuacja finansowa pozwanego jest ponadto nieistotna dla zasadności wstrzymania wykonania nakazu zapłaty, ponieważ ryzyko niepowetowanej szkody może wynikać raczej ze złej kondycji majątkowej i braku płynności po stronie powoda, który w razie finalnego oddalenia powództwa przez sąd nie będzie dysponował środkami pozwalającymi mu na zwrot wyegzekwowanych świadczeń. Strona pozwana wskazała także, że w dacie, w której miało dojść do podpisania weksla, W. K. nie wchodziła w skład zarządu tej spółki, a siedziba spółki nie mieściła się pod adresem widniejącym na wekslu. Nie przedstawiła jednak żadnych dowodów na powyższe okoliczności, natomiast załączony aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego spółki nie pozwala zweryfikować, kto był w dacie wystawienia weksla członkiem zarządu spółki ani gdzie mieściła się jej siedziba. W zażaleniu nie wskazano również, pod jakim adresem spółka miała siedzibę. Nie sposób zatem na obecnym etapie postępowania uznać twierdzeń tych za udowodnione, ponieważ wymagałoby to analizy bardziej szczegółowej dokumentacji spółki, której strona pozwana nie przedstawiła (np. odpis zupełny z KRS, uchwała wspólników spółki o powołaniu zarządu). Należy w tym miejscu raz jeszcze podkreślić, że ciężar dowodu spoczywa w tym zakresie na stronie wnioskującej o wstrzymanie wykonania nakazu, a strona pozwana ciężarowi temu nie sprostała.

Na uwzględnienie nie zasługiwał także wniosek o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty oraz zażalenie pozwanej W. K.. Podnosi ona co prawda istotne dla niniejszej sprawy zarzuty, że wystawca weksla nie umieścił na wekslu swojego podpisu, a jedynie go parafował; wskazała jednocześnie, że podpisała weksel jedynie jako członek zarządu spółki (...) Sp. z o.o. reprezentujący tę spółkę, zatem nie powinna odpowiadać osobiście. Podniosła także, że w dacie wystawienia weksla nie była reprezentantem spółki, jednak podobnie jak spółka (...) Sp. z o.o. nie przedstawiła żadnych dowodów na te okoliczności, wobec czego wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie z przyczyn wskazanych w odniesieniu do spółki. Pozwana nie sprecyzowała także, na czym miałyby polegać szkoda, którą poniosłaby skutek egzekucji na podstawie nakazu zapłaty. Należy podkreślić, że szkoda w tym ujęciu nie może polegać na zwykłym uszczupleniu majątku pozwanego na rzecz powoda wskutek postępowania egzekucyjnego, ponieważ postępowanie takie z woli ustawodawcy służy właśnie między innymi temu, by wierzyciel odzyskał środki, które jest mu winien dłużnik. Z istoty takiego postępowania wynika bowiem dla pozwanego określona dolegliwość, która jednak sama w sobie nie może przesądzać o zasadności wstrzymania wykonania nakazu zapłaty. Jako że pozwana nie wykazała na

tym etapie postępowania ani bezzasadności nakazu zapłaty, ani grożącej jej niepowetowanej szkody, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie było podstaw do uwzględnienia jej wniosku.

Niezasadne okazały się także zarzuty podnoszone przez pozwanego S. T.. Pozwany zaprzeczył, jakoby podpisywał weksel, wskazał, że widnieje na nim jedynie parafa wystawcy zamiast jego podpisu, a także podniósł, że weksel został wypełniony pomimo nieistnienia stosunku podstawowego, który weksel miałby gwarantować. Pozwany nie przedłożył jednak żadnych dowodów potwierdzających, że nie podpisał weksla, natomiast wnioskowana przez niego opinia biegłego z zakresu badań dokumentów i fizykochemii będzie stanowiła stosowny dowód dopiero po jej przeprowadzeniu. Ocena podpisu pozwanego na wekslu jako nieautentycznego nie może zostać dokonana wyłącznie na podstawie twierdzeń skarżącego i przedłożonych przez niego do akt wzorów podpisu, ponieważ wymaga to wiedzy specjalnej, co wiąże się z koniecznością przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Pozwany nie wyjaśnił, z czego wywodzi brak stosunku podstawowego weksla, stwierdzając jedynie, że powód nie udzielił mu pożyczki, której zwrotu domagał się w wezwaniu do zapłaty. Pozwany nie przedstawił, jak wyglądały relacje między nim a powodem ani jakie stosunki gospodarcze ich łączyły. Tak samo jak pozwana W. K., nie wykazał także, na czym miałyby polegać szkoda, którą poniesie w wyniku postępowania egzekucyjnego, wobec czego stanowisko Sądu Apelacyjnego w stosunku do argumentacji pozwanej w tym przedmiocie zachowuje aktualność także w odniesieniu do pozwanego.

Należy podkreślić, że oddalenie wniosków o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty na obecnym etapie sprawy nie przesądza o niemożności uwzględnienia takich wniosków w późniejszym czasie, o ile wskazane w nich okoliczności zostaną udowodnione (np. skutek przesłuchania stron lub świadków czy przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego) i spełnią przesłanki określone w cytowanych powyżej przepisach.

Z podanych wyżej powodów, jako że postanowienie Sądu Okręgowego mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu co do rozstrzygnięcia, Sąd II instancji orzekł o oddaleniu zażaleń na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Wojciech Kościołek SSA Barbara Górczanowska